

Woningvoorraad op orde

CONCEPT

Dorps verdichten in de dorpscentra met aandacht voor identiteit

i Wat betekent dit?

Voeg vooral in de bestaande dorpscentra woningen toe door optoppen, transformatie, sloop-nieuwbouw en zorgvuldige inpassing op onderbenutte locaties. Borg daarbij de dorpse schaal en cultuurhistorie. Juist in de dorpscentra is eenzaamheid relatief hoog (circa 50% volgens de Buurtatlas 2024) dus combineer verdichting met ruimtelijke ingrepen die ontmoeting stimuleren, bijvoorbeeld op basis van het rapport 'Ontwerpen voor Ontmoeten'. Dit sluit bovendien goed aan op groen, voorzieningen en loop-, fiets- en ov-routes.

Woningen kunnen alleen worden toegevoegd door optoppen, transformatie of zorgvuldige inpassing. Foto via RCE (Braaksma & Roos Architectenbureau).

→ Wat levert dit op?

Meer en gevarieerdere woningen nabij dagelijkse voorzieningen, met minder beslag op het open landschap en extra draagvlak voor winkels, horeca en maatschappelijke functies.

Locatie

Dorpscentra

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Verdichting kan woningen, voorzieningen en bereikbaarheid versterken; te veel verdichting kan groen, betaalbaarheid en leefbaarheid onder druk zetten.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord wil verdichten binnen de kernen en woningen rond winkelcentra, maar ook het karakter van elke kern behouden.
- **Participatie:** De participatie bevestigt de behoefte aan extra woningen en behoud van identiteit. Bij verdichting in dorpscentra zijn groen, dorpse schaal, parkeren en lage bouwhoogte belangrijke aandachtspunten.

Herzien bestaande woningbouwplannen

i Wat betekent dit?

Herprogrammeren van bestaande woningbouwplannen: waar ruimtelijk passend wordt de dichtheid verhoogd en wordt wonen gemengd met voorzieningen, werk, recreatie en groen. De plannen sluiten aan op een samenhangende mobiliteitsstrategie en worden getoetst aan bereikbaarheid, leefkwaliteit en de draagkracht van energie-, water- en voorzieningennetten.

Impressie van een deel van Bronsgeest met hoge(re) dichtheid, zoals vastgelegd in het BKP. Foto via Thunissen.nl.

→ Wat levert dit op?

Meer woningen en ruimtelijke kwaliteit binnen al geplande ontwikkelingen. Dit terwijl investeringen in bereikbaarheid, energie, groen en voorzieningen doelmatiger worden gecombineerd.

Locatie

Planlocaties

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Meer regie kan woningbouw en doelgroepen verbeteren; effecten hangen af van de aangepaste programma's en locaties.
- **Coalitieakkoord:** Past bij een gestage bouwstroom, projecten afronden, bouwen naar lokale behoefte en meer middenhuur. Denk aan bijvoorbeeld Bronsgeest II Boerenburg.
- **Participatie:** De participatie bevestigt de behoefte aan extra woningen en een passend woningaanbod. Bij herziening zijn betaalbaarheid, doelgroepen, groen, dorpskarakter, parkeren, bereikbaarheid en lage bouwhoogte belangrijke aandachtspunten.

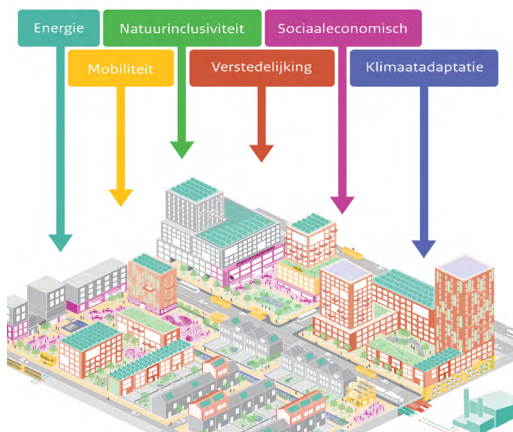
Woningvoorraad op orde

CONCEPT

Opstellen van een 'Afwegingskader Woningbouwlocaties'

i Wat betekent dit?

Een afwegingskader waarbij bevolkingsgroei (of ambitie) wordt gekoppeld aan de inzet op woningbouw. Zoeklocaties binnen het programma Landelijk gebied worden niet volgens dit afwegingskader beoordeeld. Volgorde: eerst verdichten in de kern, daarna verdichten daarbuiten; uitbreiding buiten de kernen is alleen als laatste optie mogelijk, waar hoogwaardig openbaar vervoer, energienetwerken en voorzieningen aanwezig zijn en de open ruimte tussen dorpen behouden blijft. Koppel de afweging aan economische ontwikkeling, voorzieningen en maatschappelijk draagvlak. Breng bij grotere economische ontwikkelingen de extra woningvraag en benodigde woonruimte voor internationale medewerkers tijdig in beeld en betrek dit bij de afweging van woningbouwlocaties.

Integrale afwegingskader voor gebiedsontwikkeling met verschillende thema's als drager. Bron: Integrale Wijkaanpak, Ministerie van VRO, PosadMaxwan.

→ Wat levert dit op?

Transparante en herhaalbare afweging voor woningbouwlocaties, met eerst benutting van bestaand stedelijk gebied en duidelijke voorwaarden voor eventuele uitbreiding buiten de kernen. De ladder helpt de gemeente bij prioritering en het opstellen van een adviesrechtlijst voor de raad.

Locatie

Generiek

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Regulerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Een ladder kan keuzes samenhangend en uitvoerbaar maken en voorkomt losse projectbesluiten.
- **Coalitieakkoord:** Past bij regie op een gestage bouwstroom, verdichten waar passend en daarnaast zoeken naar nieuwe locaties.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt een uitlegbare volgorde voor woningbouwlocaties, met voorkeur voor beter gewaardeerde plekken. Bij de afweging zijn behoefte, bereikbaarheid, groen, landschap, parkeren en lage bouwhoogte belangrijke aandachtspunten.

Woningvoorraad op orde

CONCEPT

Verdichting gepast toestaan in de naoorlogse wijken

i Wat betekent dit?

Gerichte verdichting toestaan in naoorlogse wijken door optopping, woningsplitsing, transformatie en vervanging. Gekoppeld aan verbetering van groen, klimaatadaptatie, parkeren, energie en voorzieningen

Gericht verdichten kan soms zonder grote stedenbouwkundige ingrepen het aantal woningen verdubbelen, zoals in dit blok. Foto via RCE (basephotography).

→ Wat levert dit op?

Meer passende woningen en een toekomstbestendiger wijk, zonder verlies van leefbaarheid, sociale samenhang of kwaliteit van de openbare ruimte. Nieuwe bewoners vergroten het draagvlak voor voorzieningen en energiemaatregelen kunnen woonlasten verlagen.

Locatie

Naoorlogse wijken

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Regulerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Verdichting kan voorzieningen en woningaanbod steunen; zonder groen, water en bereikbaarheid ontstaan negatieve effecten.
- **Coalitieakkoord:** Past bij verdichten binnen de bebouwde kom en kleinschalige, passende woningbouw.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt passende woningbouw in naoorlogse wijken meer dan in oude dorpscentra. Bij de uitwerking zijn groen, parkeren, lage bouwhoogte en behoud van dorpskarakter belangrijk.

Aantrekkelijke openbare ruimte

CONCEPT

Kwaliteitsslag Boulevards in Noordwijk aan Zee

i Wat betekent dit?

Een samenhangend gebiedsplan voor de boulevards, met aandacht voor verblijfskwaliteit, groen, lopen en fietsen, horeca, hotelontwikkeling, evenementen, logistiek, parkeren en sport. Stem dit af op het afzonderlijke Omgevingsprogramma Kust, met behoud van kustveiligheid, natuur en strandkwaliteit.

De beroemde vuurtoren van Noordwijk. Foto via Noordwijk.info

→ Wat levert dit op?

Een herkenbare, aantrekkelijke en klimaatbestendige kustzone die jaarrond verblijfskwaliteit biedt en het heilzame/toeristische profiel van Noordwijk versterkt

Locatie

*Boulevard
Noordwijk aan Zee*

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Kwalitatieve openbare ruimte is positief; toeristische druk en parkeren kunnen de winst verminderen.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord ondersteunt vooral de economische en toeristische kwaliteit van de boulevards en De Grent, met balans tussen toerisme en leefbaarheid.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van groen, verblijfskwaliteit en rust aan natuur en strand. Bij de kwaliteitsslag zijn toegankelijkheid, dorpskarakter, verkeersdruk en parkeren belangrijke aandachtspunten.

Veilige, toegankelijke en inclusieve openbare ruimte

CONCEPT

Aanpak ruimtelijke barrière N206 in Noordwijkerhout

i Wat betekent dit?

De barrièrewerking van de N206 in Noordwijkerhout verminderen met veilige en aantrekkelijke onderdoorgangen, betere fiets- en wandelverbindingen, groen en een zorgvuldige inrichting van de randen. De gemeente werkt dit uit met de provincie als wegbeheerder, in samenhang met de Mobiliteitsagenda en de Corridorstudie N206.

Voorbeeld van een veilige, lichte onderdoorgang (Station Bilthoven, Studio SK). Foto via Studiosk.nl

→ Wat levert dit op?

Betere samenhang tussen wijken en voorzieningen, veiligere actieve mobiliteit en minder hinder van verkeer, geluid en een harde ruimtelijke scheiding

Locatie

Noordwijkerhout

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend met de provincie

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Veilige routes en actieve mobiliteit scoren positief; een ingreep aan infrastructuur moet ook op bereikbaarheid en kosten worden getoetst.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord noemt verkeersveiligheid en N206-ontsluiting, maar niet expliciet het opheffen van deze barrière.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt veilige, aantrekkelijke verbindingen en een prettige openbare ruimte. De specifieke ingreep aan de N206 is niet afzonderlijk getoetst; lopen, fietsen, verblijfskwaliteit en autoverkeer vragen aandacht.

Aantrekkelijke openbare ruimte

CONCEPT

Aanpak ruimtelijke inrichting bij recreatieve parel Oosterduinsemeer

i Wat betekent dit?

Een integraal inrichtings- en beheerplan voor het Oosterduinsemeer met prioriteit voor waterkwaliteit, veilige bereikbaarheid en passende recreatie en horeca. De verbinding met de Trekvaart over het Steengrachtkanaal wordt verbeterd ten behoeve van waterrecreatie en de verbinding met het duingebied wordt ook gemaakt door middel van fietspaden, parkeergelegenheden en andere toerismepunten. Tegelijkertijd wordt de open cultuurhistorische structuur van het omliggende bollenlandschap behouden en is zandwinning uitgesloten.

Impressie van actieve waterrecreatie.

Bron beeld: Rijkswaterstaat.

→ Wat levert dit op?

Een gezonde en aantrekkelijke recreatieve parel met schoner water, sterkere natuurwaarden en een recreatieaanbod dat past binnen de draagkracht van landschap en omgeving

Locatie

Omgeving
Oosterduinsemeer

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Recreatie en bereikbare natuur kunnen positief zijn; zonder zonering ontstaat druk op natuur en openbare ruimte.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: extra recreatie, aanpak blauwalg, bereikbaarheid, rustplekken, horeca en natuurvriendelijke inrichting.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt vooral natuur, rust en een zorgvuldige inrichting van recreatiegebieden. Het Oosterduinsemeer is niet afzonderlijk getoetst; waterkwaliteit, bereikbaarheid en natuurwaarden zijn belangrijke aandachtspunten.

Veilige, toegankelijke en inclusieve openbare ruimte

CONCEPT

Kwaliteitsslag openbare ruimte in de naoorlogse wijken

i Wat betekent dit?

Waar mogelijk straten, pleinen en groen in naoorlogse wijken herinrichten als veilige, toegankelijke en klimaatadaptieve verblijfsruimte, gekoppeld aan spelen, bewegen, ontmoeten voor alle leeftijden en wijkverdichting.

Impressie van een (sterk) vergroende openbare ruimte in Utrecht Croeslaan, De Eijk Groep. Bron: De Eijk Groep.

→ Wat levert dit op?

Gezondere en socialere buurten met meer groen, koelte en waterberging, veilige routes en een hogere gebruiks- en verblijfskwaliteit

Locatie

*Naoorlogse
wijken*

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Groen, water, bewegen en veilige openbare ruimte scoren duidelijk positief.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: groene wijken, 1.000 bomen en speel- en ontmoetingsplekken. Waar mogelijk worden werkzaamheden aan straten, riolering, groen en energie gecombineerd.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van groen, ontmoeting en klimaatbestendigheid in de openbare ruimte. Bij de uitwerking per wijk zijn samenhang met water, energie en verkeer belangrijke aandachtspunten.

Aantrekkelijke openbare ruimte

CONCEPT

Herinrichten bruisende openbare ruimte in de dorpscentra met focus op ontmoeting en interactie

i Wat betekent dit?

De openbare ruimte in de vier dorpscentra inrichten als herkenbare ontmoetingsplek met comfortabele looproutes, groen, verblijf, ruimte voor activiteiten en goede bereikbaarheid, laden/lossen en parkeren dichtbij. Dit gaat op sommige plekken samen met verdichtingsopgaven, waar architectuur ontmoeting bevordert.

Een actief benutte openbare ruimte met sterke sociale functie (voorbeeld Maastricht via limburg.nl).

→ Wat levert dit op?

Levendige en inclusieve dorpskernen die lokale ondernemers en voorzieningen ondersteunen en waar inwoners en bezoekers langer en prettiger verblijven.

Locatie

Dorpscentra

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Ontmoeting en aantrekkelijke openbare ruimte zijn positief; balans tussen rust, drukte en bereikbaarheid blijft nodig.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: centra als plek voor ontmoeting, winkels en levendigheid, met verkeersluwe inrichting en parkeren dichtbij.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van ontmoeting, naast groen en klimaatbestendigheid. Bij een bruisende openbare ruimte zijn rust, toegankelijkheid, bereikbaarheid en een evenwichtige inrichting belangrijke aandachtspunten.

Lokaal veilig en rustig verkeer

CONCEPT

Autoluwe dorpscentra

i Wat betekent dit?

Breid autoluwe gebieden in dorpscentra waar mogelijk uit en geef lopen, fietsen, verblijf en bevoorrading op afgesproken venstertijden meer ruimte. Behoud goede bereikbaarheid en organiseer voldoende parkeer- en mindervalidenplaatsen op passende afstand, in samenspraak met ondernemers en omwonenden.

Een rustige autoluwe straat met oog voor erfgoedkwaliteit.
Foto via limburg.nl

→ Wat levert dit op?

Veiligere, rustigere en aantrekkelijkere centra met meer ruimte voor ontmoeting en lokale economie, zonder bereikbaarheid en bevoorrading uit het oog te verliezen

Locatie

Dorpscentra

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Autoluwe centra zijn positief voor verblijf, geluid, lucht en actieve mobiliteit; bereikbaarheid en parkeren blijven randvoorwaarden.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord wil verkeersluwe winkelcentra, maar ook voldoende parkeren dichtbij en behoud van parkeerplaatsen.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt minder autogebruik en parkeren uit het straatbeeld gedeeltelijk. Bij autoluwe dorpscentra zijn bereikbaarheid, laden en lossen, en passende parkeeroplossingen belangrijke aandachtspunten.

Doorfietsroutes

i Wat betekent dit?

Versterk en voltooi het regionale doorfietsroutenetwerk en combineer dit waar mogelijk met natuurontwikkeling en groenblauwe verbindingen. Realiseer ontbrekende schakels langs de binnen-duinrand en de Trekvaart en verbeter oost-westroutes vanaf strand en duinen naar buurgemeenten, naar Katwijk en Leiden, en de stations Voorhout, Sassenheim en Hillegom.

Voorbeeld snelfietsroute via fietssnelwegf35.nl

→ Wat levert dit op?

Snelle, veilige en aantrekkelijke fietsverbindingen voor woon-werk-, school- en recreatief verkeer, met minder korte autoritten en betere aansluiting op regionale ov-knooppunten.

Locatie

Meerdere locaties

Termijn

Voorbereiden: kort
Uitvoeren: middellang

Rol van de gemeente

Agenderend (Holland-Rijnland)

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Fietsen en actieve mobiliteit scoren zeer positief voor bereikbaarheid en gezondheid.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: bredere, veiligere fietspaden tussen de kernen en goede regionale verbindingen.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van veilige, snelle fietsroutes als alternatief voor de auto. Bij de uitwerking zijn veiligheid, verlichting en goede aansluitingen op de kernen belangrijk.

Lokaal veilig en rustig verkeer

CONCEPT

Mobiliteitshubs op strategische locaties

i Wat betekent dit?

Onderzoeken en waar kansrijk ontwikkelen van mobiliteitshubs op strategische locaties, waar parkeren, deelmobiliteit, fietsen en overstappen worden gebundeld. Waar technisch en ruimtelijk haalbaar kunnen hubs tevens functioneren als buurtbatterij en schakel in het lokale energiesysteem.

Voorbeeld van een mobiliteitshub. bron: Gemeente Bernheze.

→ Wat levert dit op?

Efficiënter ruimtegebruik, minder zoekverkeer en kansen voor deelmobiliteit, laden, energieopslag, vergroening en woningbouw. Realisatie volgt alleen waar behoefte en draagvlak zijn aangetoond én met uitzonderingen voor mindervaliden en essentiële beroepen.

Locatie

Strategische locaties

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

*Onderzoekend
en samenwerkend*

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Hubs kunnen bereikbaarheid en openbare ruimte verbeteren; zonder goed OV en gebruiksvraag kunnen ze ruimte en geld kosten.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord noemt transferia op drukke dagen en sociale vervoersvormen, maar geen hub in elke wijk.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt het combineren van parkeren, fiets, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Mobiliteitshubs per wijk zijn niet afzonderlijk getoetst; locatie, doelgroep en parkeerfunctie vragen aandacht.

Regionaal verbonden

CONCEPT

HOV Noordwijk-ESA-Leiden en Noordwijk-Schiphol

i Wat betekent dit?

Hoogwaardige, frequente en betrouwbare ov-haltes en -verbindingen van Noordwijk via ESA-ESTEC/NL Space Campus naar Leiden en richting Schiphol. De bus naar Schiphol rijdt op termijn (ook) via Noordwijkerhout om daar verdere verdichting mogelijk te maken.

Beeld van een multimodale knoop bij Waddinxveen. Bron: Provincie Zuid-Holland.

→ Wat levert dit op?

Betere regionale bereikbaarheid voor inwoners, werknemers en bezoekers, minder autoafhankelijkheid en ondersteuning van woningbouw en economische clusters.

Locatie

Tracé HOV

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Agenderend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** HOV verbetert regionale bereikbaarheid, woon-werkverkeer en actieve mobiliteit; voorinvestering en fasering zijn aandachtspunten.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: HOV naar Schiphol en Leiden en frequentere verbindingen naar stations.
- **Participatie:** De participatie bevestigt goede openbaarvervoerverbindingen naar Leiden en Schiphol. Bij de uitwerking blijven ook sterke verbindingen tussen de Noordwijkse kernen een belangrijk aandachtspunt.

Regionaal verbonden

CONCEPT

Inzetten voor een regionale mobiliteitsknoop bij Noordwijkerhout: HOV en mogelijk een station

i Wat betekent dit?

Noordwijkerhout(-oost) stapsgewijs ontwikkelen als regionale mobiliteitsknoop: eerst sterke HOV-, fiets- en ketenverbindingen en parallel een regionale lobby en haalbaarheidsonderzoek voor een mogelijke spoorhalte.

Beeld van station Voorburg, PosadMaxwan.

Bron: PosadMaxwan.

→ Wat levert dit op?

Een robuust overstappunt en betere verbinding met de regio; een station blijft afhankelijk van vervoerswaarde, spoorcapaciteit, locatiekeuze en besluitvorming door Rijk, provincie en spoorpartijen.

Locatie

Oostkant
Noordwijkerhout

Termijn

HOV: kort
Mogelijk station: lang

Rol van de gemeente

Agenderend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Een knoop kan bereikbaarheid verbeteren, maar vraagt grote investeringen, fasering en voldoende reizigers.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord noemt een mogelijk station als lang traject en alleen als ontwikkelingen het kansrijk maken.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt sterke openbaarvervoerverbindingen en een regionale mobiliteitsknoop. Een station is niet afzonderlijk getoetst; reizigersbehoefte, ruimtelijke ontwikkeling en verbindingen tussen de kernen vragen aandacht.

Regionaal verbonden

CONCEPT

Verbeteren oost-westverbindingen voor gemotoriseerd verkeer

i Wat betekent dit?

Bestaande oost-westverbindingen verbeteren naar onder meer Voorhout, Sassenheim, Lisse, Hillegom/Vogelenzang en regionale stations, met prioriteit voor verkeersveiligheid, fiets en ov en zonder onnodige aantasting van het open landschap.

Voorbeeld van groen ingepaste N261 Tilburg met een 'reproduct' voor dieren en fietsers. Bron: Gemeente Tilburg.

→ Wat levert dit op?

Betere bereikbaarheid van werk, onderwijs en stations, veiligere routes en een evenwichtiger regionaal netwerk met minder druk op kwetsbare dorpswegen.

Locatie

Autowegen oost-west

Termijn

Verkenning: kort
Realisatie: lang

Rol van de gemeente

Agenderend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Autobereikbaarheid kan verbeteren, maar extra infrastructuur kan botsen met groen, ruimte, gezondheid en kosten.
- **Coalitieakkoord:** Past bij de inzet op auto-, fiets- en OV-bereikbaarheid en betere verbindingen naar Voorhout, Lisse en Vogelenzang.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van bereikbaarheid en doorstroming. Een nieuwe oost-westverbinding voor autoverkeer is niet afzonderlijk getoetst; route, groen, dorpen en actieve mobiliteit vragen aandacht.

Nieuwe onderstations

i Wat betekent dit?

Reserveer en realiseer tijdig locaties voor nieuwe elektriciteitsonderstations en bijbehorende kabeltracés, met landschappelijke inpassing en zo min mogelijk hinder. Houd rekening met zoekgebieden bij Noordwijk-Binnen en mogelijke ligging buiten bestaand stedelijk gebied.

Voorbeeld van een architectonisch ingepast onderstation (Uburg) via [platmetselwerken.nl](https://www.platmetselwerken.nl)

→ Wat levert dit op?

Een woningbouw, elektrificatie en economie die door kan gaan zoals nodig en niet stagneert (onderstations vragen veel ruimte en lange voorbereiding).

Locatie

Zoekgebieden
Noordwijk-
Binnen

Termijn

Realisatie: zo snel mogelijk
na besluitvorming

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Onderstations zijn nodig voor wonen en economie; eerdere scenario's reserveerden er onvoldoende ruimte voor.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: het akkoord wil tempo maken met een zorgvuldig gekozen locatie voor een onderstation.
- **Participatie:** De participatie benadrukt zorgvuldige inpassing van energie-infrastructuur in het landschap. Nieuwe onderstations zijn niet afzonderlijk getoetst; noodzaak, locatie, gezondheid en bescherming van woningen zijn belangrijke aandachtspunten.

Warmtenet en geothermie

i Wat betekent dit?

Verkennen van geothermie en een regionaal warmtenet als mogelijke warmteoplossing samen met Hillegom, Lisse en Teylingen. Dit naast andere passende oplossingen per wijk en gebouwtype. Breng hierbij de ruimtelijke impact van bronlocaties en leidingtracés in beeld.

Voorbeeld van aanleg warmtenet.

→ Wat levert dit op?

Een mogelijke duurzame warmtevoorziening voor kansrijke gebieden die de elektriciteitsvraag en netbelasting kan beperken. Dit vraagt voldoende bron, dichtheid, afnemers, infrastructuur en publieke waarborgen.

Locatie

Kansrijke locaties en (bekende) bronnen

Termijn

*Verkennen: kort
Uitvoeren: lang*

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** De effectenbeoordeling ziet warmtenet en aardwarmte als kansrijk voor bestaande woningen, maar eerdere scenario's maakten er te weinig ruimte voor.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord steunt verder onderzoek, maar stelt drie voorwaarden: zorgvuldige besluiten, keuzevrijheid en beheersbare gemeentelijke kosten.
- **Participatie:** Warmtenet en geothermie zijn niet rechtstreeks bevraagd en krijgen geen directe participatiesteun. Maak betaalbaarheid, risico's en ruimtelijke inpassing daarom expliciete voorwaarden.

Zelfvoorzienend en slim gebruik

CONCEPT

Zon op dak en bescherming open landschap

i Wat betekent dit?

Benut daken van woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed maximaal voor zonne-energie, en benut waar passend ook overdekte parkeerplaatsen. Streef bij lokale energieprojecten naar lokaal gebruik en mede-eigenaarschap. Voorkom zonnevelden in het open landschap. Zon op dak beperkt extra landschapsbeslag en is een belangrijke eerste stap; aanvullende netverzwaring blijft nodig.

Zon op dak.

→ Wat levert dit op?

Meer lokale duurzame elektriciteit en lokaal profijt, met behoud van het open landschap, de kustkwaliteit en vrije zichtlijnen. Lokale opwek helpt, maar vervangt netverzwaring niet.

Locatie

Geschikt(e) terreinen en vastgoed

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Ondersteunend; uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Zon op dak draagt bij aan energie zonder extra landschapsbeslag. De beoordeling waarschuwt dat opwek anders onvoldoende ruimte krijgt.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: prioriteit voor zon op daken en overdekte parkeerplaatsen; geen zonneweides.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt bescherming van het open landschap en zo min mogelijk verandering. Zon op daken en overdekte parkeerplaatsen sluit hierbij aan en beperkt extra ruimtebeslag.

Zelfvoorzienend en slim gebruik

CONCEPT

Hubs en buurtbatterijen

i Wat betekent dit?

Verken buurtbatterijen en energieopslag bij mobiliteitshubs en wijkvoorzieningen om lokaal opgewekte elektriciteit slimmer te gebruiken. Doe dit ook bij elk bestaand en nieuw woningbouwplan.

Beeld van een buurtbatterij via NRC.nl

→ Wat levert dit op?

Opslag kan pieken dempen en lokaal gebruik verhogen, maar is geen vervanging voor netverzwaring en kent financiële, veiligheids- en ruimtelijke voorwaarden.

Locatie

*Kansrijke wijken,
mobiliteitshubs,
bedrijventerreinen*

Termijn

Kort - middellang

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Lokale opslag kan netcongestie helpen beperken, maar de effectenbeoordeling bevat geen locatiekeuze of uitvoeringsmodel.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord noemt pilots voor thuis- en wijkbatterijen en lokaal gebruik van lokaal opgewekte energie.
- **Participatie:** *Hubs en buurtbatterijen zijn niet rechtstreeks bevraagd. Maak daarom duidelijk welk probleem ze oplossen, wie verantwoordelijk is en welke eisen gelden voor veiligheid en ruimte.*

Zelfvoorzienend en slim gebruik

CONCEPT

Netbewust ontwikkelen en bouwen

i Wat betekent dit?

Maak netcapaciteit en energievraag vanaf de start bepalend voor gebieds- en bouwplannen. Beperk piekvermogen met isolatie, slimme aansturing, fasering, collectieve oplossingen en waar passend opslag.

Voorbeeld: netbewuste nieuwbouw maakt Utrechtse wijk Merwede mogelijk. Bron beeld: BURA.

→ Wat levert dit op?

Netcongestie kan woningbouw, voorzieningen en economische ontwikkeling vertragen. Hierbij is vroege afstemming belangrijk om onuitvoerbare plannen te voorkomen.

Locatie

Alle (grotere) gebiedsontwikkelingen

Termijn

*Verkennen: kort
Uitvoeren: lang*

Rol van de gemeente

Regulerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Netbewust bouwen verbetert de duurzaamheid van nieuwbouw en verkleint uitvoeringsrisico's.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: netcongestie belemmert woningbouw, bedrijven en verduurzaming.
- **Participatie:** *Netbewust ontwikkelen is niet rechtstreeks bevestigd, maar energiezuinigheid is randvoorwaardelijk voor woningbouw en bedrijven. Vertaal dit naar begrijpelijke keuzes over locatie, fasering en energiegebruik.*

Zelfvoorzienend en slim gebruik

CONCEPT

Toekomstbestendig maken van bestaande woningvoorraad

i Wat betekent dit?

Versnel isolatie, kierdichting, ventilatie en passende warmteoplossingen in bestaande woningen, met extra ondersteuning voor lage inkomens, VvE's, monumenten en woningen waarvoor dit lastig is. Koppelen met maatregelen omtrent verdichten en optoppen, en zon op dak.

Voorbeeld verduurzaming bestaande woningen. Bron beeld: Volkshuisvesting Nederland.

→ Wat levert dit op?

Het grootste deel van de woningvoorraad staat er al. Het toekomstbestendig maken hiervan verlaagt de uitstoot en energielasten en voorkomt energietoename en gezondheidsproblemen.

Locatie

Bestaande woningen in alle kernen

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Ondersteunend; uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** De beoordeling laat zien dat bestaande woningen zonder gerichte aanpak achterblijven; deze maatregel is daarom belangrijk.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: isolatie, advies, leningen en extra aandacht voor inwoners met een kleine beurs.
- **Participatie:** *Het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad is niet rechtstreeks bevestigd. Neem bij de uitwerking betaalbaarheid en ondersteuning van huishoudens als vaste voorwaarden mee.*

Zelfvoorzienend en slim gebruik

CONCEPT

Bedrijventerreinen als lokale energiesystemen

i Wat betekent dit?

Ontwikkel bedrijventerreinen tot energie-efficiënte en zoveel mogelijk lokaal gebalanceerde gebieden. Verminder verbruik en piekbelasting, benut daken voor zonne-energie, stem vraag en opwek tussen bedrijven af en faciliteer waar mogelijk energie- en warmte-uitwisseling, slimme laadpleinen en veilige opslag. Werk daarbij gebiedsgericht samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en de netbeheerder.

Industrieel vastgoed biedt vaak verrassend veel ruimte voor (opschaalbare) energie-oplossingen.

→ Wat levert dit op?

Een betere benutting van de schaarse netcapaciteit, meer ruimte voor elektrificatie en economische ontwikkeling en toekomstbestendigere bedrijventerreinen. De afhankelijkheid van het regionale net neemt af, maar verdwijnt niet.

Locatie

Alle
bedrijventerreinen

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** De beoordeling ziet duurzame energie bij bedrijven als onderbelicht; lokale systemen kunnen dat verbeteren, mits uitvoerbaar.
- **Coalitieakkoord:** Past bij lokale opwek en lokaal gebruik, verduurzaming van bedrijventerreinen en ruimte voor een onderstation bij Gravendam.
- **Participatie:** Lokale energiesystemen op bedrijventerreinen zijn niet rechtstreeks bevroegd. Maak bij de uitwerking concreet wat dit betekent voor veiligheid, ruimtegebruik, bedrijven en omwonenden.

Ontwikkeling Space Campus en 's-Gravendijk

i Wat betekent dit?

Versterken van de NL Space Campus als open innovatiecampus en economische motor. De campus wordt programmatisch en ruimtelijk sterker verbonden met Noordwijk, nabijgelegen bedrijventerreinen en het regionale kennisnetwerk. Daarbij wordt ruimte geboden aan spin-offbedrijven en gedeelde voorzieningen en wordt de bereikbaarheid per HOV en fiets verbeterd. Zet in op verdere groei van Space Campus als kennisintensief cluster om hoogwaardige werkgelegenheid, innovatie en kennisuitwisseling te versterken. Breng bij die groei de benodigde woonruimte, voorzieningen en bereikbaarheid voor internationale medewerkers tijdig in beeld en betrek dit bij de toepassing van het afwegingskader woningbouwlocaties. Groei is alleen passend binnen de randvoorwaarden voor bereikbaarheid, woonruimte, natuur en leefkwaliteit.

Voorbeeld hoogwaardig en duurzaam campusgebouw Lumen, Wageningen University & Research. Bron beeld: WUR.

→ Wat levert dit op?

Meer hoogwaardige werkgelegenheid, innovatie en kennisuitwisseling. NL Space Campus krijgt een open en herkenbare relatie met het dorp en de regio; ESA-ESTEC blijft op de eigen beveiligde locatie en wordt niet ruimtelijk uitgebreid door deze keuze. De ruimtelijke gevolgen van de inzet van internationale medewerkers worden zo vanaf het begin meegewogen.

Locatie

Cluster Space

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Kennisintensieve bedrijvigheid en theoretische banen scoren positief. Groei vergroot wel de druk op woonruimte, voorzieningen en bereikbaarheid; ook verplaatsing van bedrijvigheid met een ander profiel en extra ruimtebeslag vragen investeringen.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: Space Campus als economische motor, betere verbindingen en koppeling aan de lokale economie.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt kennisintensieve en ruimtevaartbedrijven als onderdeel van een brede economische mix. Bij groei zijn bereikbaarheid, lokale banen en kansen voor bestaande ondernemers belangrijke aandachtspunten.

Heilzame badplaats aan zee

CONCEPT

Ontwikkeling Koningin Wilhelmina Boulevard in Noordwijk aan Zee als zwaartepunt van de (zakelijke) hoteleconomie

i Wat betekent dit?

De Koningin Wilhelmina Boulevard als zwaartepunt positioneren voor kwalitatieve en jaarronde hotel- en congresseconomie, gekoppeld aan het heilzame profiel, cultuur, horeca en een hoogwaardige openbare ruimte. Stuur op kwaliteit, landschappelijke inpassing en bereikbaarheid in plaats van uitsluitend op bezoekersvolume.

Grand Hotel Huis ter Duin via Noordwijk.info

→ Wat levert dit op?

Een sterker jaarrond bezoekersprofiel, meer lokale bestedingen en werkgelegenheid en een aantrekkelijkere boulevard, met beheersing van verkeers-, parkeer- en leefomgevingseffecten.

Locatie

Koning Wilhelmina Boulevard

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend en uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Toerisme kan economie en voorzieningen versterken, maar verhoogt gebruiksdruk, verkeer en spanning met rust en natuur.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord steunt jaarrond kwaliteitstoerisme en een sterke boulevard, maar benadrukt balans met natuur en leefbaarheid.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt toerisme en horeca als onderdeel van een brede economische mix. Bij ontwikkeling aan de Boulevard zijn rust, natuur, dorpskarakter, verkeersdruk, parkeren en woningbouwruimte belangrijke aandachtspunten.

Ontwikkeling Gravendam als zwaartepunt van de maakindustrie

i Wat betekent dit?

Ontwikkel Gravendam voor innovatieve maakindustrie, complementair aan andere economische clusters in de regio. Benut het bestaande bedrijventerrein beter en bied, waar ruimtelijk en qua milieu passend, ruimte aan bedrijven met een hogere milieucategorie. Koppel herstructurering en eventuele uitbreiding aan een veilige ontsluiting, energie- en materialenuitwisseling, klimaatadaptatie en een groene landschappelijke overgang met wandelroutes naar de Trekvaart en aangrenzende woonwijken. Breng bij groei van de maakindustrie, waar die leidt tot inzet van internationale medewerkers, de benodigde woonruimte tijdig in beeld en betrek dit bij de toepassing van het afwegingskader woningbouwlocaties.

Voorbeeld bouwhub Royal Docks Londen, Engeland.

Bron beeld: BDC Magazine.

→ Wat levert dit op?

Ruimte voor maakbedrijven en lokale groei, efficiënter gebruik van bedrijventerrein en nieuwe banen, gecombineerd met een veilige ontsluiting en een groene overgang naar Trekvaart en woonomgeving.

Locatie

Oostkant Noord-wijkershout

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend en regulerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Maakindustrie en praktische banen scoren positief; extra terrein kan botsen met landschap, natuur en leefbaarheid.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: uitbreiding van Gravendam, betere ontsluiting en ruimte voor passende groei van de maakindustrie.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt maakindustrie als onderdeel van een brede economische mix. Bij ontwikkeling van Gravendam zijn verkeer, geluid, luchtkwaliteit, natuur, leefkwaliteit en ruimte voor woningbouw belangrijke aandachtspunten.

Ontwikkeling Delfweg als zwaartepunt van de innovatieve agro-sector en logistiek

i Wat betekent dit?

Delfweg ontwikkelen als cluster voor innovatieve en toekomstbestendige sierteelt, agro-technologie en bijbehorende logistiek. Koppel bedrijfsruimte aan schonere teelt, water- en energiebesparing, verkeersveiligheid en een zorgvuldige landschappelijke inpassing. Zet richting 2050 in op innovatie en automatisering om de productiviteit en toekomstbestendigheid van de sector te versterken. Koppel de arbeidsvraag die resteert aan passende en gezonde huisvesting, afgestemd op verblijfsduur, met goede bereikbaarheid en toegang tot voorzieningen.

Voorbeeld meerlaags bouwen van logistieke hallen (Venlo) via logistiek.nl

→ Wat levert dit op?

Een concurrerende en schonere bolleneconomie, ruimte voor innovatie en ketensamenwerking en minder milieudruk, met behoud van de herkenbaarheid van het open productielandschap. Innovatie kan de omvang en het type arbeidsvraag veranderen. Breng de gevolgen daarvan voor de benodigde woonruimte, bereikbaarheid en voorzieningen voor internationale medewerkers tijdig in beeld en betrek deze bij de toepassing van het afwegingskader woningbouwlocaties.

Locatie

Delfweg

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Innovatieve bollenteelt kan positief zijn; logistiek en extra ruimte kunnen botsen met landschap, natuur en bereikbaarheid. De inzet van internationale medewerkers werkt door in de woningmarkt, bereikbaarheid en voorzieningen en vraagt daarom om tijdige ruimtelijke afweging.
- **Coalitieakkoord:** Past bij een toekomstbestendige agrarische sector, innovatie en verduurzaming; Delfweg wordt niet apart genoemd.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van bollenteelt, agrarische economie en identiteit van het bollengebied. Bij ontwikkeling van Delfweg zijn innovatie, verduurzaming, verkeersdruk en behoud van open landschap belangrijke aandachtspunten.

Vitale verzorgende dorpskernen

CONCEPT

Ruimte voor ondernemers in de dorpscentra

i Wat betekent dit?

Betaalbare en flexibele ruimte reserveren in de dorpscentra voor winkels, horeca, ambacht, diensten en maatschappelijke functies. Combineer dit met centrumbeheer, aantrekkelijke openbare ruimte en heldere afspraken over bereikbaarheid en bevoorrading.

Sfeerimpressie van een dorpscentrum met ruimte voor wonen en economische activiteiten.

→ Wat levert dit op?

Vitale dorpscentra met een gevarieerd dagelijks aanbod, meer lokale werkgelegenheid en minder leegstand. Extra woningen vergroten het draagvlak voor voorzieningen en versterken de vitaliteit van de dorpscentra.

Locatie

Dorpscentra

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Functiemenging en commerciële voorzieningen kunnen centra levendig en bereikbaar houden; voldoende spreiding blijft belangrijk.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: aantrekkelijke centra, goede winkels in alle kernen en voldoende winkels in De Zilk.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van dagelijkse winkels en een brede mix van lokale bedrijven. Bij de uitwerking zijn gezondheidszorg, bereikbaarheid, betaalbare ruimte en passende voorzieningen per kern belangrijk.

Vitale verzorgende dorpskernen

CONCEPT

Ontwikkeling van Noordwijkerhout als bezoekerscentrum voor toerisme gerelateerd aan de bollenteelt

i Wat betekent dit?

Noordwijkerhout ontwikkelen als start- en informatiepunt voor bezoekers van het bollenlandschap, met routes, verhalen, evenementen en samenwerking met telers en culturele partijen. Bezoekers spreiden en tegelijkertijd landbouw-functie, bereikbaarheid en leefbaarheid beschermen.

Voorbeeld bezoekerscentrum voor toekomstbestendige bollenteelt in Hillegom. Bron: Bollenjongens.

→ Wat levert dit op?

Meer jaarrond bestedingen en waar-dering voor de bollencultuur, met beter bezoekersmanagement en nieuwe verdienmogelijkheden voor lokale ondernemers en agrariërs.

Locatie

Noordwijkerhout

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Toerisme kan lokale economie versterken, maar extra gebruiksdruk vraagt zonering en goede bereikbaarheid.
- **Coalitieakkoord:** Past bij jaarrond toerisme, bollenidentiteit en spreiding over de kernen; geen expliciet bezoekerscentrum genoemd.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van de identiteit van het bollengebied. Een bezoekerscentrum is niet afzonderlijk getoetst; kwaliteit, bezoekersspreiding, rust, verkeer en voordeel voor lokale ondernemers vragen aandacht.

Heilzame badplaats aan zee

CONCEPT

Ontwikkeling van de binnenduinrand als exclusief cluster voor recreatieparken

i Wat betekent dit?

Bestaande recreatieparken in de Binnenduinrand verbeteren en profileren als kwalitatief cluster, gekoppeld aan natuurversterking, gezondheid en langzaam verkeer. Nieuwe ontwikkeling of uitbreiding is alleen passend na toetsing aan water, bodem, verzilting, natuur, landschap, verkeer en behoefte.

Voorbeeld duurzaam recreatiepark geïntegreerd in het groen.

Bron: snoekpuurgroen.nl

→ Wat levert dit op?

Een sterker en duurzamer verblijfsaanbod met economische meerwaarde, terwijl versnippering en overbelasting van natuur en landschap worden voorkomen.

Locatie

Binnenduinrand

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Regulerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Meer toeristische ruimte kan economisch positief zijn, maar recreatiedruk op natuur, verkeer en landschap is een duidelijk risico.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord steunt toerisme in balans met natuur en leefbaarheid; het noemt geen uitbreiding of cluster van recreatieparken.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt vooral natuur, landschap en rust. Clustering van recreatieparken kwam niet als afzonderlijke voorkeur naar voren; natuurwinst, ruimtegebruik en verkeersdruk zijn belangrijke aandachtspunten.

Vitale verzorgende dorpskernen

CONCEPT

Ontwikkeling van Noordwijk-Binnen als bezoekerscentrum voor toerisme gerelateerd aan erfgoed en cultureel aanbod

i Wat betekent dit?

Noordwijk-Binnen versterken als bezoekerscentrum voor erfgoed en cultuur door monumenten, musea, routes, evenementen, horeca en openbare ruimte als één herkenbaar aanbod te verbinden.

Jeroenskerk in Noordwijk-Binnen. Foto via Noordwijk.info

→ Wat levert dit op?

Meer waardering en draagvlak voor erfgoed, een levendiger centrum en een groter aandeel rustige, jaarronde bezoekersstromen.

Locatie

Noordwijk-Binnen centrum

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Ondersteunend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Cultuur en toerisme kunnen centrumfuncties versterken; gebruiksdruk en bereikbaarheid moeten worden bewaakt.
- **Coalitieakkoord:** Past bij behoud van erfgoed, lokale identiteit, cultuur en spreiding van jaarrond toerisme.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt erfgoed en cultuur binnen een brede economische mix en met behoud van dorpskarakter. Een bezoekerscentrum is niet afzonderlijk getoetst; rust, bereikbaarheid en lokale voorzieningen vragen aandacht.

Aanpak binnenduinrand voor veranderende water- en bodemcondities

i Wat betekent dit?

Faciliteer samen met betrokken partijen de stapsgewijze ontwikkeling van de binnenduinrand tot een toekomstbestendig gebied waarin natuur, landbouw, recreatie en wonen aansluiten op veranderende water- en bodemcondities, vooral verzilting. Combineer dit met cultuurhistorie, innovatieve en zilte teelten, recreatie rond de bollenteelt, toegangspoorten tot het duingebied en aantrekkelijke fiets- en wandelroutes.

Voorbeeld van zilte(re) teelt met dubbelfunctie als waterbuffer.

→ Wat levert dit op?

Een klimaatbestendige binnenduinrand met schoner en robuuster water, toekomstperspectief voor landbouw, sterkere natuur en passende recreatie, met behoud van openheid en cultuurhistorische landschapstructuren.

Locatie

Binnenduinrand

Termijn

Lange termijn

Rol van de gemeente

Faciliterend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Water, bodem en verzilting zijn urgente punten. Een samenhangende aanpak scoort beter dan losse projecten.
- **Coalitieakkoord:** Sterke aansluiting: water en bodem leidend, verzilting aanpakken en het karakteristieke landschap beschermen.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van biodiversiteit, klimaatbestendigheid en behoud van het kenmerkende landschap. Bij de aanpak zijn stapsgewijze uitwerking en samenwerking met agrariërs belangrijke aandachtspunten.

Natuur bereikbaar en beleefbaar maken

CONCEPT

Park Noordwijk-Midden

i Wat betekent dit?

Transformeren van Noordwijk-Midden tot een centraal park tussen Noordwijk aan Zee en Noordwijk-Binnen. Het park biedt ruimte voor dagelijkse recreatie en sport en versterkt tegelijk de ecologische verbinding, cultuurhistorische structuren - waarbij expliciet ruimte is voor de historie van verscheidene teelten - en de open landschappelijke scheiding tussen beide kernen. De maatregel bouwt voort op de visie voor Noordwijk-Midden uit 2019.

Impressie landschapspark in het dorp. Bron: wandelnet.nl

→ Wat levert dit op?

Een herkenbare groene verbinding voor bewegen, ontmoeten en natuur tussen beide kernen, waarbij de kernen zelf hun identiteit behouden. Uitwerking houdt rekening met bestaande functies, grondposities, agrarische afspraken en het conflict met mogelijke verplaatsing van bollenteelt richting Ambachtsweg.

Locatie

Middengebied

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- Effectenbeoordeling: Samenhangend groen is positief voor gezondheid, hitte en water. Ruimtebeslag en uitvoerbaarheid moeten nog worden getoetst.
- Coalitieakkoord: Past bij groen en klimaatbestendige inrichting, het beschermen van de eigen identiteit van afzonderlijke kernen en de bescherming van het open buitengebied.
- Participatie: De participatie ondersteunt groen, ontmoeting en klimaatbestendigheid in de openbare ruimte. Het centrale park zelf is niet afzonderlijk getoetst; toegankelijkheid, dorpskarakter en verkeersdruk zijn belangrijke aandachtspunten.

Behoud karakter bollenstreek (bollen in de open ruimte)

Open landelijk gebied behouden en toegankelijk maken

i Wat betekent dit?

Beschermen en versterken van het open landelijk gebied in de gemeente als landschappelijke buffer tussen de kernen. In delen van dit gebied liggen ook zoekgebieden voor woningbouw. Als daar woningbouw wordt uitgewerkt, blijft de groene en landschappelijke scheiding tussen de kernen behouden, zodat zij niet aan elkaar groeien. Bij functieverandering wordt ingezet op een open, natuurinclusieve inrichting. Hiermee worden de afspraken uit het programma landelijk gebied lokaal uitgewerkt.

Typisch open landschap in de Hoogewegpolder.

Bron beeld: vogelkijkhut.nl

→ Wat levert dit op?

Behoud van herkenbare groene en landschappelijke scheidingen tussen de kernen, ook wanneer woningbouw in zoekgebieden wordt uitgewerkt. Daarnaast worden recreatieve en ecologische verbindingen versterkt.

Locatie

Landelijk gebied

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Regulerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Toegankelijke natuur is positief; ongestuurde recreatiedruk is negatief. Zonering en draagkracht zijn bepalend.
- **Coalitieakkoord:** Past bij fiets- en wandelroutes en bereikbare natuur, onder de voorwaarde dat natuur en leefbaarheid in balans blijven.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt natuur, wandelen en rust. Nieuwe recreatieve verbindingen in het landelijk gebied zijn niet afzonderlijk getoetst; toegankelijkheid, landschapskwaliteit en draagkracht van de natuur zijn belangrijke aandachtspunten.

Behoud karakter bollenstreek (bollen in de open ruimte)

Clusteren bollenareaal

CONCEPT

i Wat betekent dit?

Clusteren van een toekomstbestendig bollenareaal aan de oostzijde van de gemeente, in aansluiting op het regionale bollengebied (PLGDG). Binnen dit cluster wordt ingezet op een betere bodem- en waterkwaliteit, waterberging, innovatie en vermindering van gewasbeschermingsmiddelen. Waar passend wordt de bollenteelt gecombineerd met recreatie, beleving en jaarrond gebruik. Hiermee blijft de competitieve kennis binnen deze sector behouden; de beweging is naar specialistische niche in plaats van massa.

Bollenteelt bij De Zilk. Foto via Noordwijk.info.

→ Wat levert dit op?

Een robuuster en schoner teeltgebied met efficiënter grondgebruik en meer ruimte voor water en natuur. De gemeente werkt dit gebiedsgericht en regionaal uit: eerst de begrenzing van het cluster en de te beschermen bollengrond, daarna mogelijke verschuivingen, compensatie en afspraken over water, bodem en uitvoering.

Locatie

Landelijk gebied

Termijn

Lange termijn

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Behoud van bollen en open landschap scoort positief; verschuiven of verkleinen van areaal kan botsen met economie en identiteit.
- **Coalitieakkoord:** Het akkoord wil waardevol bollenareaal beschermen en functiewijziging alleen bij aantoonbare maatschappelijke noodzaak.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van identiteit en het open karakter van het bollengebied. Clustering is niet afzonderlijk getoetst; behoud van bollenareaal en een heldere afbakening vragen aandacht.

Water lokaal vasthouden en bergen

i Wat betekent dit?

Water vasthouden, bergen en infiltreren onderdeel maken van gebiedsontwikkeling, herinrichting en agrarisch beheer. Sluit aan op bodemtype, verzilting, waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid en werk gebiedsgericht met het hoogheemraadschap.

Waterbergingsgebied

→ Wat levert dit op?

Minder wateroverlast en droogteschade, een robuuster zoetwatersysteem, betere waterkwaliteit en meer ruimte voor klimaatadaptieve natuur en teelt.

Locatie

Generiek

Termijn

Kort

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Waterberging en klimaatadaptatie scoren duidelijk positief; de locatie en uitvoerbaarheid moeten nog volgen.
- **Coalitieakkoord:** Zeer sterke aansluiting: ruimte voor waterberging, zoetwater vasthouden en waterbewust inrichten.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van klimaatbestendigheid en aandacht voor water en bodem. Bij lokaal vasthouden en bergen zijn samenhang met landbouw, natuur en wonen belangrijke aandachtspunten.

Natuur beschermen en versterken

CONCEPT

Natuurontwikkeling langs Trekvaart

i Wat betekent dit?

Ontwikkel de Trekvaart, in aansluiting op de Visie recreatieve netwerken, als aaneengesloten groenblauwe en recreatieve verbinding. Richt bermen en oevers natuurvriendelijk in, onder meer met biodiverse graslanden, versterk ecologische stapstenen en combineer dit met aantrekkelijke wandel- en fietsroutes. Behoud daarbij het cultuurhistorische karakter van de Trekvaart.

De trekvaart in Midden-Delfland; een grote recreatieve en ecologische waarde.

→ Wat levert dit op?

Een doorgaande groene en blauwe verbinding voor soorten, water en recreatie, met een aantrekkelijker cultuurhistorisch lint en meer koelte en waterberging.

Locatie

Trekvaart

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** De beoordeling is positief over groen-blauwe netwerken en natuurverbindingen. De precieze plek is niet beoordeeld.
- **Coalitieakkoord:** Past bij biodiversiteit, waterkwaliteit en een samenhangend landschap; de Trekvaart wordt niet apart genoemd.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van biodiversiteit en sterkere natuurverbindingen. Natuurontwikkeling langs de Trekvaart is niet afzonderlijk getoetst; de functie als verbindende schakel vraagt aandacht.

Natuurontwikkeling langs N206

i Wat betekent dit?

Ontwikkel langs de N206 een samenhangende groene buffer met gebiedseigen beplanting, ecologisch beheerde bermen en ruimte voor waterberging. Versterk de verbinding met omliggende groenblauwe structuren en verminder barrières voor fauna bij kruisingen. Stem de inrichting af op verkeersveiligheid, zichtlijnen, kabels en leidingen, sociale veiligheid en beheer.

Voorbeeld bloemrijke bermen Nijverdal.
Bron beeld: Natuur voor elkaar.

→ Wat levert dit op?

Een landschappelijk beter ingepaste N206, meer leefgebied en sterkere ecologische verbindingen, extra waterberging en een groenere overgang tussen de weg, woongebieden en het open landschap. Daarnaast biedt deze maatregel een mooiere fietsroute.

Locatie

N206

Termijn

Middellang

Rol van de gemeente

Uitvoerend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Groen-blauwe verbindingen scoren positief; inpassing langs een drukke weg vraagt aandacht voor kwaliteit en veiligheid.
- **Coalitieakkoord:** Past bij meer groen, biodiversiteit en water; geen afzonderlijke keuze voor natuur langs de N206.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van biodiversiteit en natuurontwikkeling langs infrastructuur. De locatie langs de N206 is niet afzonderlijk getoetst; samenhang met water en verkeersveiligheid vraagt aandacht.

Versterken ecologische corridors (aanleg NNN)

i Wat betekent dit?

Versterken van twee ecologische corridors en ontbrekende schakels tussen NNN-gebieden door barrières weg te nemen en het landschap, bermen, oevers en kruisingen natuurvriendelijk in te richten. Eén ten noorden van Noordwijk, en een tussen Noordwijkerhout en De Zilk, ter hoogte van Delfweg. Dit is uitvoering van bestaand beleid Provincie Zuid-Holland.

Voorbeeld Grote Leeuwenhorst.
Bron beeld: zuidhollandslandschap.nl

→ Wat levert dit op?

Minder versnippering, sterkere populaties en betere klimaatbestendigheid van natuur, met veilige passages en een fijnmaziger groen-blauw netwerk.

Locatie

Landelijk gebied

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** De beoordeling noemt het NNN en groen-blauwe netwerken expliciet als kansrijke lijn.
- **Coalitieakkoord:** Past bij de inzet op biodiversiteit en een gezonde balans tussen landbouw, natuur en leefomgeving.
- **Participatie:** De participatie bevestigt het belang van biodiversiteit en ecologische verbindingen. Bij versterking van corridors zijn ontbrekende schakels en een zorgvuldige afweging tussen bollengrond en natuur belangrijke aandachtspunten.

Natuur bereikbaar en beleefbaar maken

CONCEPT

Toegangspoorten Nationaal Park Hollandse Duinen

i Wat betekent dit?

Ontwikkelen van een samenhangend stelsel van toegangspoorten aan de randen van Nationaal Park Hollandse Duinen. Hier worden parkeren, bezoekersinformatie, horeca, fietsverhuur en andere recreatieve voorzieningen gebundeld in combinatie met recreatieve wandel- en fietsroutes, bijvoorbeeld bij het Oosterduinsemeer, de Duindamseweg en Het Laantje.

Recreatie rondom het Oosterduinsemeer.
Bron beeld: Komoot.

→ Wat levert dit op?

Bezoekers worden beter ontvangen en gestuurd, kwetsbare duingebieden worden ontlast en lokale recreatie, gezondheid en economie profiteren van herkenbare startpunten. De druk op kwetsbaar natuurgebied neemt af.

Locatie

Meerdere locaties

Termijn

Korte termijn

Rol van de gemeente

Proactief samenwerkend

✓ Hoe is dit gedragen?

- **Effectenbeoordeling:** Toegankelijke natuur scoort positief, maar extra recreatiedruk zonder sturing negatief. Bezoekerssturing is daarom essentieel.
- **Coalitieakkoord:** Past bij wandelen en fietsen en bij toerisme in balans met natuur en leefbaarheid.
- **Participatie:** De participatie ondersteunt bereikbare natuur, met nadruk op rust en kwaliteit. Toegangspoorten zijn niet afzonderlijk getoetst; bezoekerssturing en het ontzien van kwetsbare natuur zijn belangrijke aandachtspunten.